

Аҳли китобнинг сўйгани ҳалолми?



09:20 / 07.08.2019 3549

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумодан ривоят қилинади:

«Аллоҳ таолонинг «Устида Аллоҳнинг исми зикр қилинган нарсдан енг!» ва «Устида Аллоҳнинг исми зикр қилинмаган нарсаларни еманглар» деган қавллари ҳақида қуйидагилар ривоят қилинади:

«Иккиси насх қилиниб «Китоб берилганларнинг таоми сиз учун ҳалолдир» қавли ила ундан аҳли китобнинг сўйгани истисно қилинди».

Абу Довуд ривоят қилган.

Шарҳ: Ушбу ривоятдаги Ибн Аббос розияллоҳу анҳунинг «наسخ қилиниб» деган гапларидан бекор қилинди, амалдан қолди деган маъноларни тушуниш керак эмас. Чунки саҳобаи киромлар «наسخ» сўзини бир неча маъноларда, жумладан, истисно маъносида ҳам ишлатганлар.

Аллоҳ таоло Қуръони Каримда «Устида Аллоҳнинг исми зикр қилинган нарсадан енг!» ва «Устида Аллоҳнинг исми зикр қилинмаган нарсаларни еманглар» деган оятларни нозил қилганидан кейин Аллоҳ таолонинг номини айтмай сўйилган ҳайвон гўштини ейиш мутлақо мумкин бўлмай қолган. Кейинроқ «Китоб берилганларнинг таоми сиз учун ҳалолдир» ояти нозил бўлганидан кейин эса аҳли китоб – насоро ва яҳудийлар сўйган нарсалар юқоридаги умумий ҳукмдан истисно қилиниб, уларнинг сўйишлари Аллоҳнинг исми зикр қилинмаган бўлса ҳам ҳалол ҳисобланадиган бўлган.

Аллоҳ таоло бу ҳукмни шариатга улкан ҳикматлар юзасидан киритгандир.

Бунинг учун аҳли китобнинг сўйгани ҳалол бўлишини батафсил баён этишга тўғри келади. Чунки бу борада кишилар орасида англашилмовчиликлар анчагина.

Аллоҳ таоло Қуръони каримда шундай марҳамат қилади:

«Бугунги кунда сизларга барча пок нарсалар ҳалол қилинди. Китоб берилганларнинг таоми сиз учун ҳалолдир. Сизнинг таомингиз улар учун ҳалолдир» (*Моида» сураси, 5-оят*).

Бу ояти кариманинг аввалида:

«Бугунги кунда сизларга барча пок нарсалар ҳалол қилинди», деб ҳалол-ҳаром масаласида ғайридин миллатлар билан ҳам ўзига хос муомалалар, кенгчиликлар борлиги эслатилиб, бу ҳақда баъзи ҳукмлар баён қилинмоқда:

«Китоб берилганларнинг таоми сиз учун ҳалолдир. Сизнинг таомингиз улар учун ҳалолдир».

Ислом мусулмонларга номусулмонлар билан бирга тинч-омон яшашга рухсат берган. Лекин шунинг ўзи етарли эмас. Модомики, мусулмонлар жамиятда бошқа дин вакиллари билан биргаликда яшар эканлар, табиийки, ўртада турли шаклда яқин алоқалар бўлиши, ўзаро борди-келди қилишлари мумкин. Шундан келиб чиқиб, мусулмонларга аҳли китобларнинг сўйган сўйишлари ҳалол қилинган.

Бу оятда «таом» сўзи қўлланган, аммо ундан аҳли китобларнинг барча таомлари, жумладан, чўчқа ёки бошқа ҳаром ҳайвонларнинг гўшти, ароққа ўхшаш ичимликлари ҳам ҳалол экан-да, деб тушунилмаслиги керак. Бу

нарсаларнинг ҳаромлиги ўз-ўзидан ҳаммага маълум.

Асли ўзи ҳалол бўлган бошқа нарсалар ҳақида ҳам аввал айтиб ўтилди.

Демак, бу ерда гап гўшти асли ҳалол бўлган ҳайвонлар аҳли китобларнинг динлари асосида сўйилган бўлса, ҳалол бўлиши ҳақида кетмоқда.

Баъзи кишилар «Нима учун «Сизнинг таомингиз улар учун ҳалолдир» дейилган экан? Улар Қуръон ҳукмига амал қилишмайди-ку? Ҳалол-ҳаромнинг фарқига ҳам боришмайди-ку», дейишлари мумкин.

Уламо аҳлларимиз бунга жавобан: «Мазкур хитоб мўминларга қаратилган. Бу «Сизлар ҳам уларга ўз таомингиздан берсангиз бўлавереди», деганидир», дейдилар.

Имом ат-Тобароний ривоят қилган ҳадисда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам мажусийлар ҳақида гапириб туриб:

«Улар билан аҳли китобларга қилган муомалани қилинглари. Фақат аёлларини никоҳлаб олманглари ва сўйишларини еманглари», деганлар.

Бундан аҳли китоб, яъни насоро ва яҳудийларнинг аёлларига уйланиш ва сўйган ҳайвонларини ейиш жоизлиги келиб чиқади.

Уламоларимиз «Агар мусулмон киши насроний кишининг Ийсо алайҳиссаломнинг номларини айтиб сўяётганини эшитиб қолса, унинг учун ўша сўйилган ҳайвоннинг гўшти ҳаром бўлади», дейдилар.

Агар насроний шахс «Бисмиллаҳ» деса-ю, Ийсо алайҳиссаломни қасд қилса, гўшт ҳалол, чунки бундай ҳолатда зоҳирига қараб ҳукм қилинади.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобидан олинди